

Juhász Andor megértéssel fogadta az ügyvédség érdekeit. Benne továbbra is az ügyvédi kar jóbarátját tisztelhetjük, hiszen maga is ügyvédi család gyermeke.

Bizalommal és reménykedéssel tekintünk elnöki működése elé.

A részvénytársaság eltűnése A konjunktúra aranykora után, melyről csakhamar kiderült, hogy papirból volt, a szanálás sovány esztendei következtek. A gombamódra szaporodott részvénytársaságok impozáns cégszövegei nap-nap után rákerülnek az insolvensek fekete listájára. Ezeknél még valahogy látja a társaság hitelezője, mi okozta a vállalat bukását, történetek-e visszaélések, ki felelős érte, követelésének hányadrésze veszett el stb. Ujabbban azonban mind gyakrabban állapítják meg a végrehajtási jegyzőkönyvek, hogy a részvénytársaság ismeretlen helyre költözött. Senki sem tudja, hova lett az irodája, üzleti helyisége, könyvei, raktára stb. Az egész vállalat eloszlott mint a buborék és maradt, mi volt, a pusztá lég.

A meglepett hitelezőnek a cégiratok sem nyújtanak vigasztalást. A legtöbb esetben kiderül, hogy a társaság feloszlása a közgyűlés által ki sem mondatott, minekfolytán azt a törvényszéknek be sem jelentették és így elmaradt a K. T. 202. s köv. §-aiban szabályozott s a hitelezőket védő hirdetési és felszámolási eljárás is.

Önként felmerül az igazgatóság felelősségének kérdése.

A K. T. szerint a cégbíróóság csak bírsággal szoríthatja az igazgatóságot a feloszlás bejelentésére. De vajjon akkor is szorítható-e erre, ha a feloszlás közgyűlésileg ki sem mondatott? Ez nyilván illogikus volna. Egyedüli eszköz a K. T. 187. §-a, mely szerint nagy veszteségek, illetve passzív mérleg esetén közgyűlés hívandó egybe, illetve csőd kérendő, minek elmulasztása a 218. §. 7. pontja szerint fogsággal büntetendő kereskedelmi vétség. Ámde a bűnösséget ilyen esetben ritkán állapíthatják meg. Bár a 187. §. csak a közgyűlés összehívására írja elő, hogy azonnal eszközözendő, de van olyan nézet, hogy ugyanez áll a csődkerési kötelezettségre nézve is. Ez azonban kivihetetlen jogszabály volna. Jelesül a jogi személyben is megvan az ember legerősebb ösztöne: az élethez való ragaszkodás. A gyakorlatból tudjuk, hogy előbb a szanálás különböző eszközeihez folyamodnak a társaság megmentése érdekében s csak ha az nem sikerül, jön a megsemmisítés. Igazi hamleti probléma: a lét vagy nem lét kérdése ez. Helyesen is cselekszik az igazgatóság, ha előbb szanálni igyekszik s csak annak megfeneklése esetén kér csődöt, mert ez az eljárás inkább felel meg a részvényesek és hitelezők igényeinek, mint a rögtöni csődkerés. A német jogi irodalomban erősen támadják a Reichsgericht azonnali csődkerést követelő álláspontját, amit merev, formalisztikus törvénymagyarázatnak és az életviszonyok semmibe vételének tartanak. (Staub: Komm. z. Hg. I. k. 1051.) Viszont a szanálási kísérletek rendszerint hosszabb időt igényelnek, mialatt a r.-t. vagyonát erősen apasztják a folyó kiadások s mire kiderül, hogy a szanálásra nincs mód, elveszett az aktívák nagy része. Ilyen tényállás mellett a 218. §. szigorú

alkalmazása az igazgatóság ellen méltánytalan és észszerűtlen volna. Nézetünk szerint az új részvényjogi törvénynek meghatározott szanálási időt (pl. 30 nap) kellene engedélyezni s csak annak eredménytelensége után kötelezni az igazgatóságot a csödkérésre.

Viszont a legnagyobb szigorral kellene sujtani azokat a lelkiismeretlen vezetőket, akik fittyet hánynak a törvény intézkedéseinek s negligálva a részvényesek és hitelezők érdekeit, nemcsak a beteg társaság gyógykezeléséről, de még a kötelező temetéséről sem gondoskodnak. Tudjuk a gyakorlatból: a büntetőjogi szankciók a sok kibuvó miatt nehezen alkalmazhatók ellenük. A magánjogi felelősség is olyképp van megkonstruálva, hogy ugyyszólván teljesen hasznavehetetlen a gyakorlati jogász kezében.

A K. T. 189. §-a szerint magánjogilag felelősek ugyan az igazgatók, ha a törvény határozmányai ellen cselekszenek, de csak „az ebből eredő kárért”. Ez a felelősség nem sokat ér. Közismert bíróságaink azon gyakorlata, mely huzódozik a kártérítési felelősség megállapításától, amihez a konkrét pereknél a causalis nexus bizonyításának rendkívüli nehézsége is járulna, nem is szólva a kár összegéről, amit megállapítani ugyyszólván teljesen lehetetlen. Mert az igazgatóság akkor mulasztja el a csödkérést, amikor a vállalat már passzív, amikor tehát a hitelezőt in abstracto követelésének csak kvótája illeti meg. A kvóta összegének megállapítása céljából bizonyítani kellene a fizetéseképtelenség beálltának pontos idejét és az akkori statust figyelembe véve a szanálási kísérletek befolyását, majd approximativ megállapítandók volnának egy le nem folytatott kényszeregyezségi, illetve csödbeli eljárás költségei, előnyös tételei stb., szóval: a bíróságnak egy ideális kvótát kellene kiszámítani, mert hisz ezt vesztette el a hitelező az igazgatóság mulasztása következtében. A nagy perbeli munkának a valóságban nem annyira egy ideális, mint inkább irreális kvóta volna az eredménye.

Véleményünk szerint az igazgatóságot olyan törvényintézkedéssel lehetne köteletségének lelkiismeretes teljesítésére szorítani, mely őt vétkes kötelességmulasztás esetén a részvénytársaság tartozásaiért egyenes adósként saját vagyonával tenné felelőssé a hitelezőkkel szemben.

Ez minden börtönfenyegetésnél hatékonyabb büntetés volna.

Ifj. dr. Nagy Dezső.

Bírói egyezség perlés nélkül. Számtalan esetben igen hasznos intézménynek bizonyult a Pp. 146. §-ában a felek részére biztosított ama jog, hogy a járásbíró előtt megjelenhetnek és idézés nélkül kérhetik ügyük tárgyalását. Bár jogviták elintézése végett — ítélet nyerése céljából — a felek ilymódon nem igen szoktak jelentkezni, annál gyakoribb az az eset, amikor peren kívül létrejött egyezségüket kívánják a bíróság előtt kötendő egyezséggel szakcionálni; amikor is jegyzőkönyvbe foglaltatják a szóbanforgó jogigény mibenlétét s azután a köztük létrejött egyezséget, melyet perben kötött egyezséghez hasonlóan a bíróság tudomásul véve, bírói egyezség joghatályával ruház fel. Ezzel a rövid utu eljárással a felek jelentékeny idő- és költségmegtakarítással tudják ügyüket elintézni, elérve az egyezséghez képest a jövőben esedékes szolgáltatások biztosítására a legerősebb — bírói — szankciót. De számos esetben a most leirt eljárást használják az érdekelt felek akkor is, amikor — esetleg csak a zálogjog